

Jeugdwerkloosheid in België. Diagnose en sleutelremedies

Bart Cockx
SHERPPA, Universiteit Gent

Colloquium HRPublic

**Van theorie tot praktijk:
hoe beter jongeren in de arbeidsmarkt integreren en
begeleiden?**

Gent, 23 oktober 2014

Wat is het probleem?

- De huidige crisis raakt voornamelijk jongeren?

Jongeren aan begin loopbaan steeds meer werkloos dan volwassenen en steeds gevoeliger voor conjunctuur

- Nooit geziene hoge jeugdwerkloosheidsgraad?

Juni '14: 23,4% (B), maar vergelijkbaar in '83, '94, '03

Wat is het probleem?

- Jeugdwerkloosheid structureel hoger in België dan elders?

Ja

- Niet in Vlaanderen?

Ook in Vlaanderen

- Voor alle jongeren?

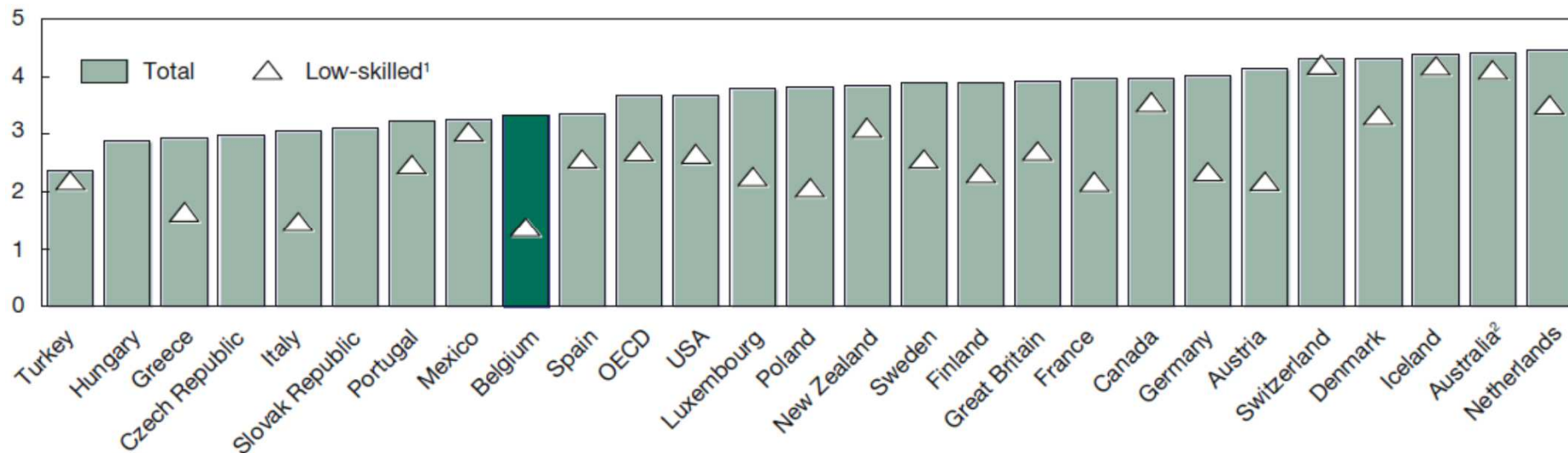
**Nee, vnl. laaggeschoolden
(En ook allochtonen)**

**Tabel 1: Werkloosheidsgraden in selectie EU landen:
Tienjarig gemiddelde (2003-2012)**

Land	< 25 jaar (1)	25-54 jaar (2)	Ratio: (1)/(2)	verschil: (1)-(2)
Griekenland	30.7%	11.1%	2.8	19.6%
Spanje	30.4%	13.2%	2.3	17.2%
Frankrijk	20.9%	7.7%	2.7	13.2%
België	19.8%	6.8%	2.9	13.0%
Brussel	35.0%	15.8%	2.2	19.1%
Wallonië	29.6%	9.6%	3.1	20.1%
Vlaand.	13.5%	4.0%	3.3	9.4%
EU27	18.9%	7.9%	2.4	11.0%
Duitsland	11.4%	7.9%	1.4	6.5%
Denemarken	10.4%	4.8%	2.2	5.6%
Oostenrijk	9.0%	4.0%	2.2	5.0%
Nederland	7.3%	3.4%	2.1	3.9%

Probleem voor laaggeschoolden

Figuur 1: Verwacht aantal jaar tewerkstelling gedurende de eerste vijf jaar na schoolverlaten

Bron: Høj (2013, p. 16).

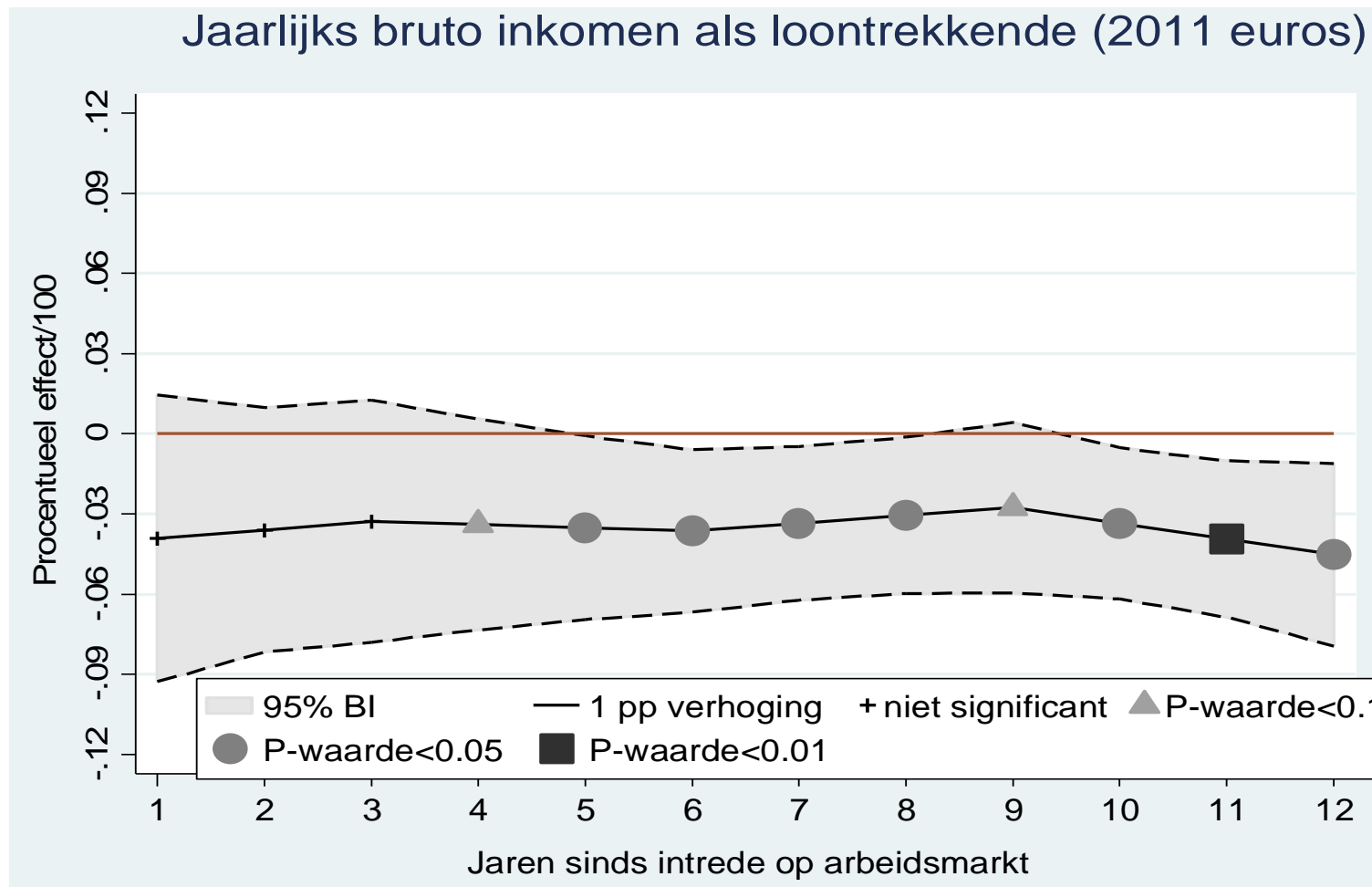
2008

¹ minder dan hoger secundair onderwijs

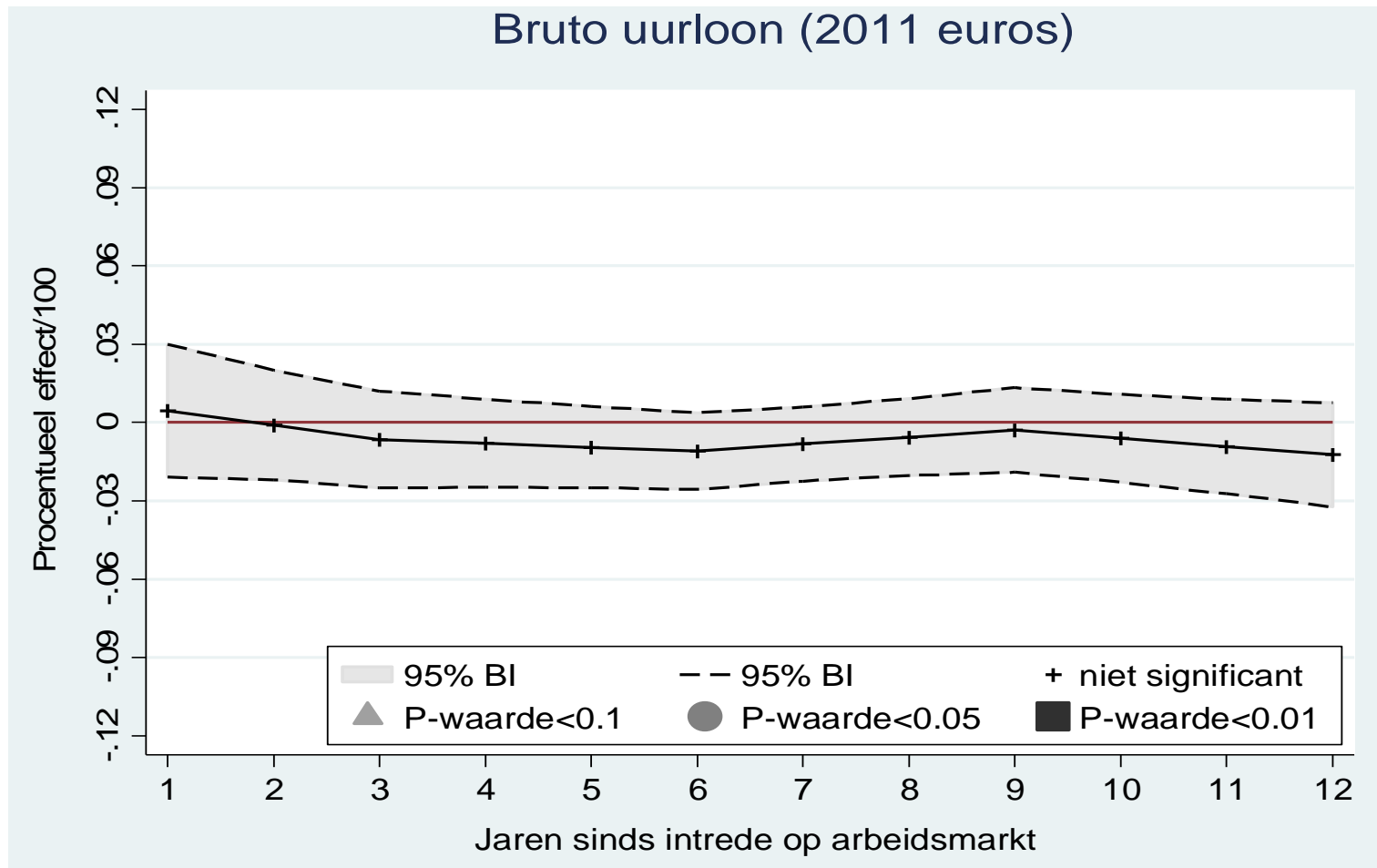
Verloren Generaties?

- Afstuderen bij hoge werkloosheid in Vlaanderen meer dan elders **blijvende negatieve invloed op arbeidsinkomen**
- **10 jaar na afstuderen is verlies nog steeds significant:**
 - Laaggeschoold: -4,5% omdat minder kan werken
 - Hooggeschoold: -6% omdat minder verdient per uur

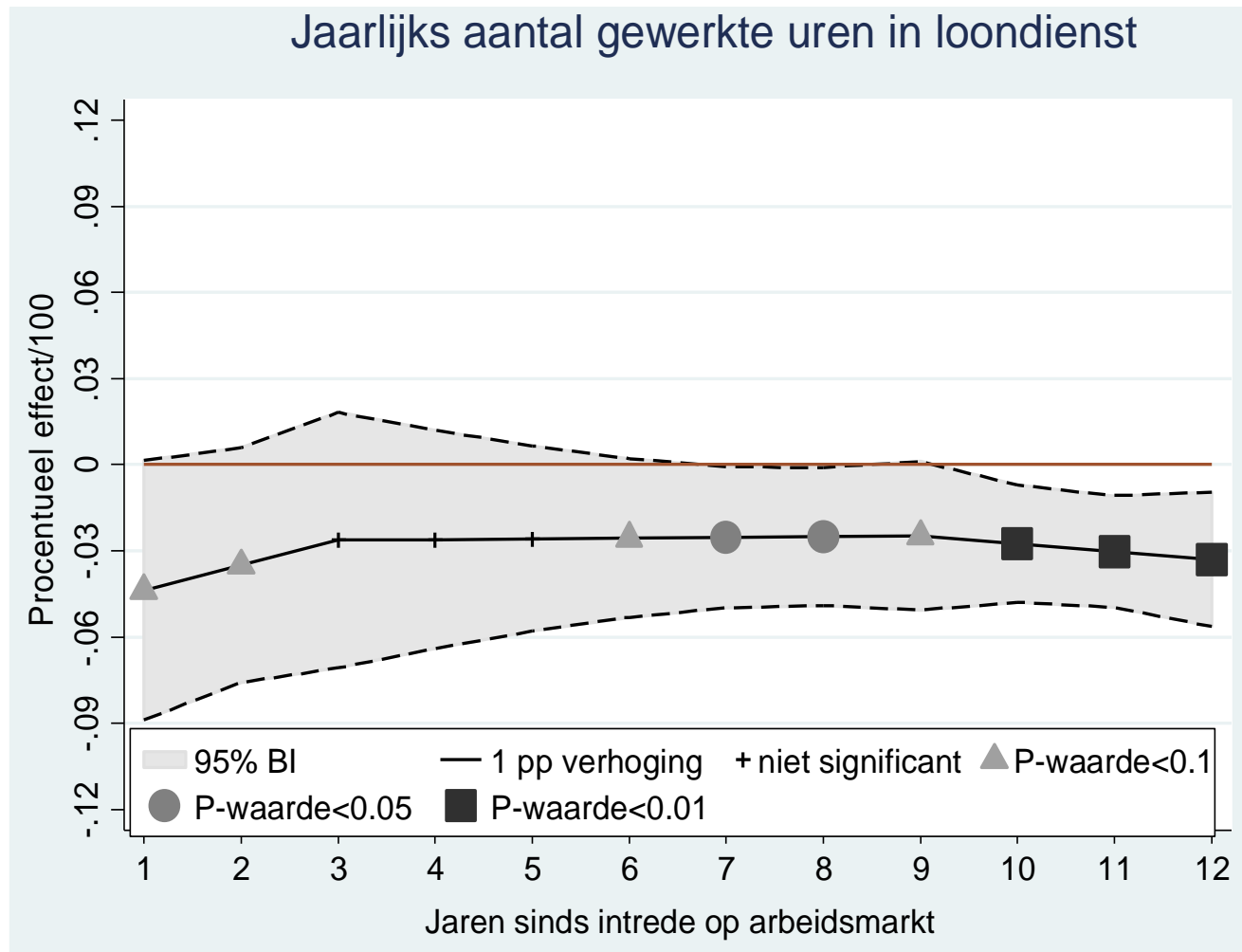
Effect 1% hogere Wgraad bij afstuderen Laaggeschoolden

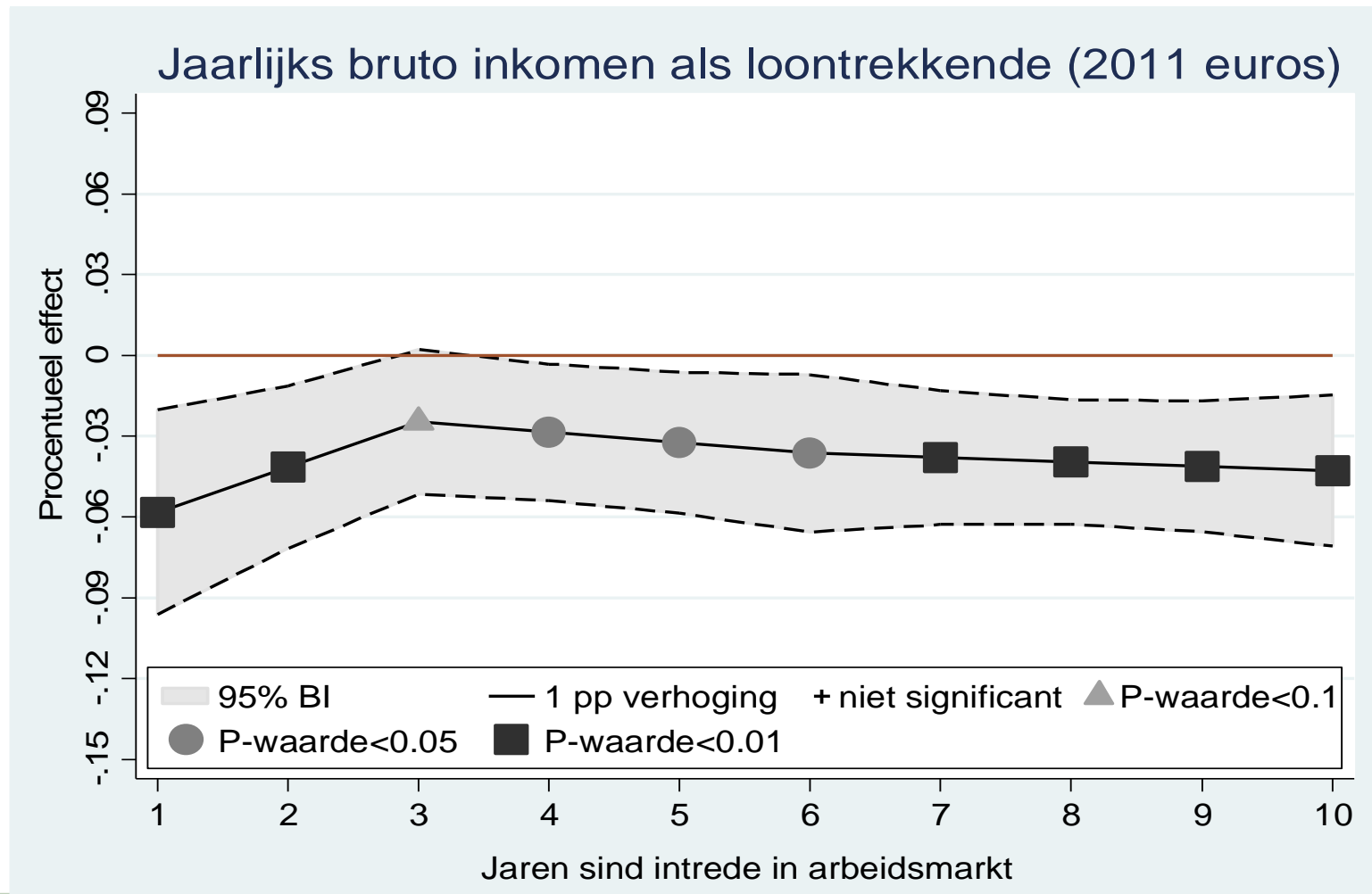
Effect 1% hogere Wgraad bij afstuderen Laaggeschoolden

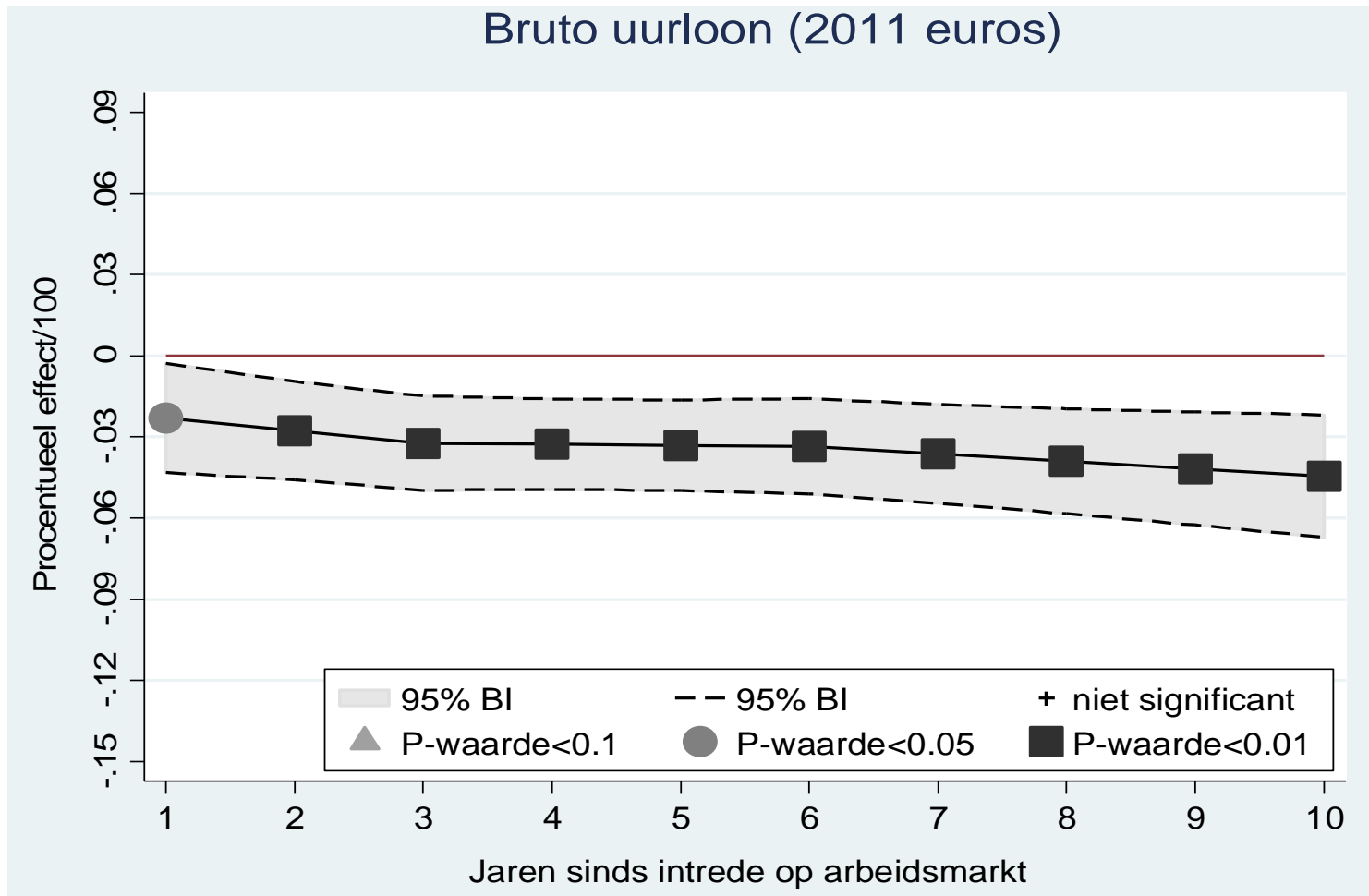
Effect 1% hogere Wgraad bij afstuderen Laaggeschoolden

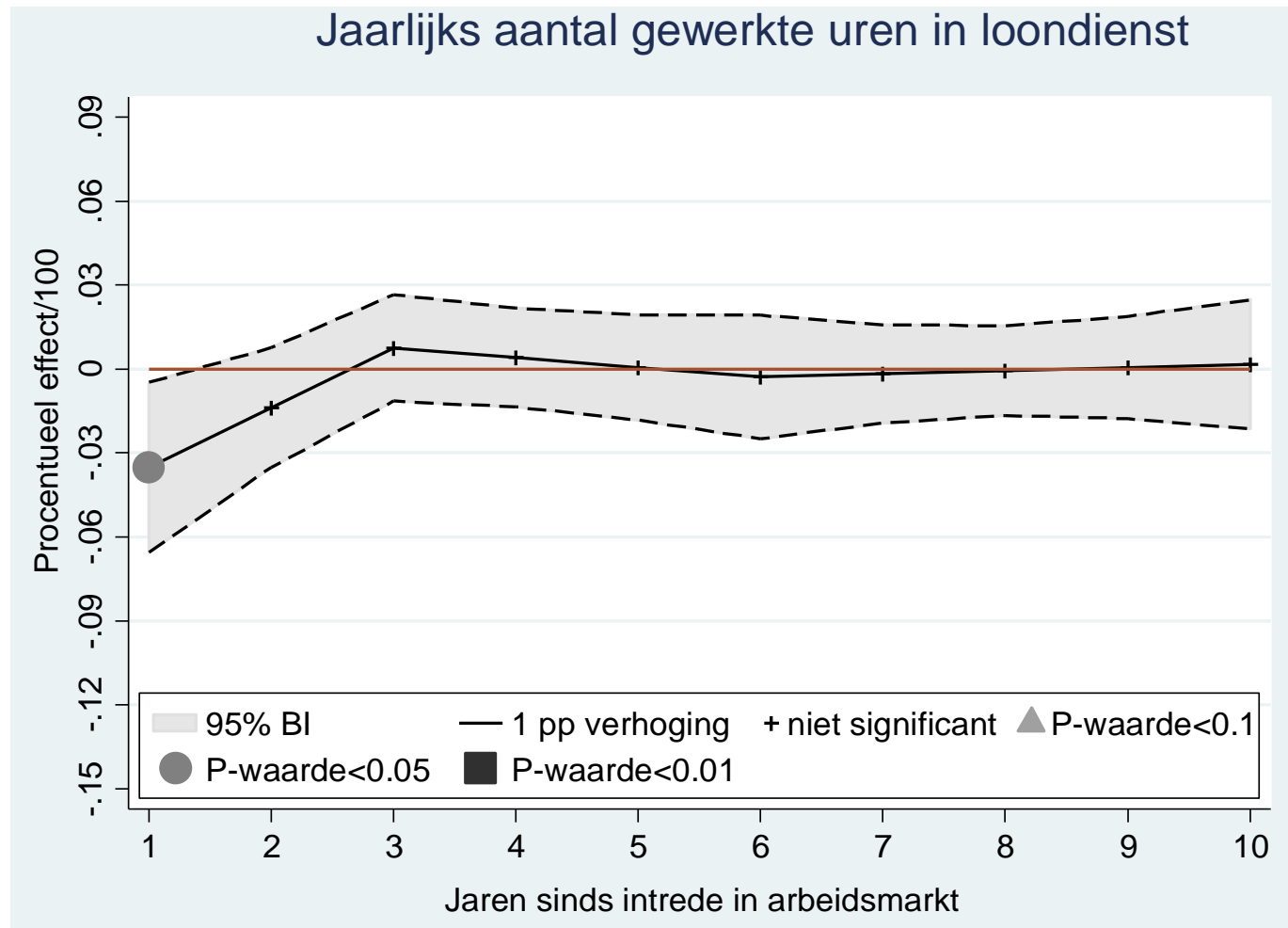
Effect 1% hogere Wgraad bij afstuderen Hooggeschoolden

Effect 1% hogere Wgraad bij afstuderen Hooggeschoolden

Effect 1% hogere Wgraad bij afstuderen Hooggeschoolden

Verloren Generaties?

- **Oorzaak:** rigide arbeidsmarkt met te weinig (job)mobiliteit
- **Gevolgen:**
 - Kost van recessie veel hoger omdat jaren nadien blijft nazinderen
 - Versterkt fundamenteel onrechtvaardige ongelijkheid tss generaties
 - Ook **hooggeschoolden** worden getroffen
 - Remediëren is moeilijk: ligt aan **structuur** arbeidsmarkt

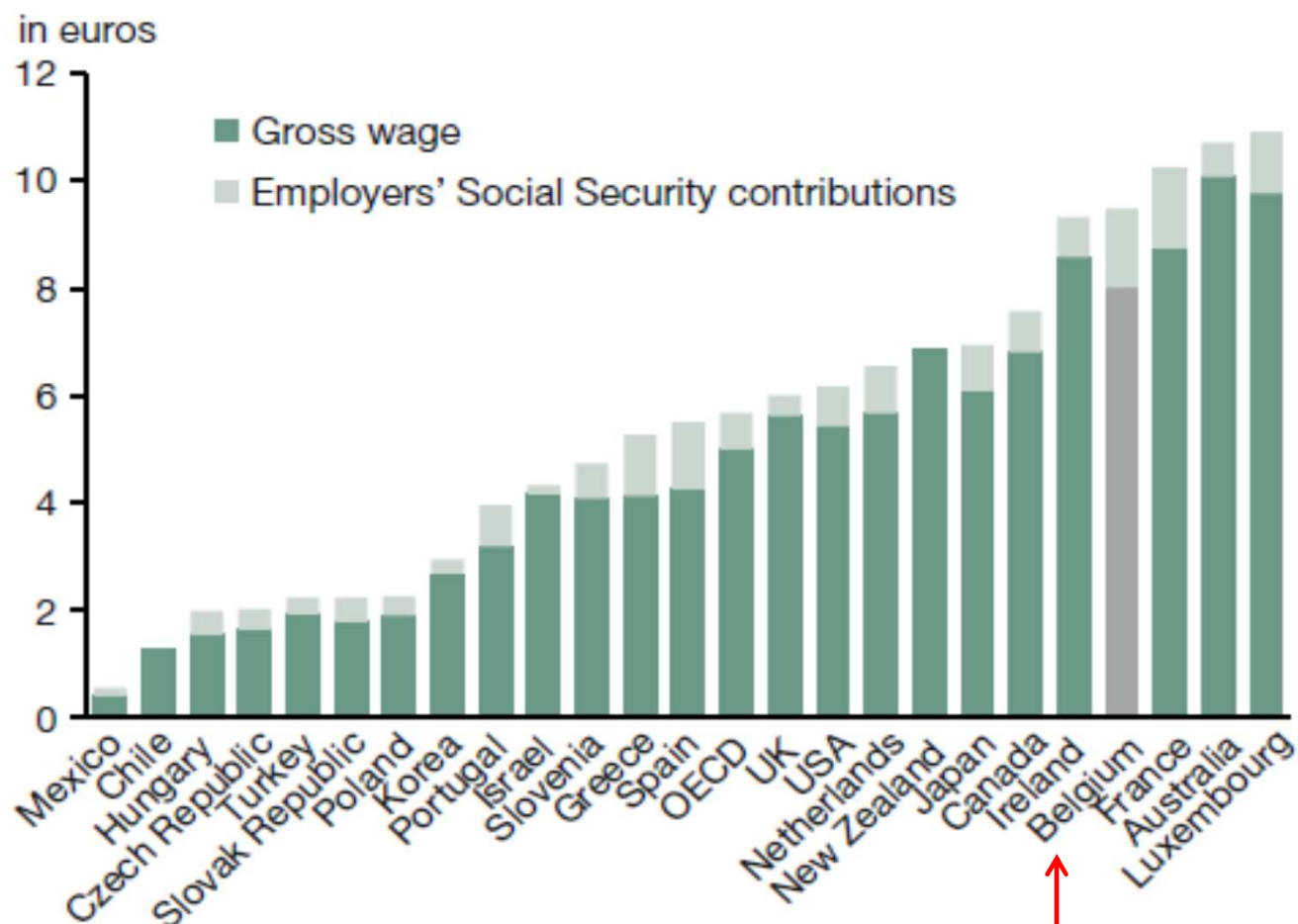
Jongerenwerkloosheid structureel hoog: verklaringen en remedies

- Beschermingsregelingen voor werknemers
 - Ontslagbescherming
 - Minimumloon
- Onderwijs
- Passief en actief arbeidsmarktbeleid

Beschermingsregelingen

- **Ontslagbescherming vóór eenheidsstatuut**
 - **Contracten van onbepaalde duur**
 - Arbeiders zwak beschermd: < 1 maand/5 jaar anciënniteit
 - Bedienden goed beschermd: 3 maanden/5 jaar anciënniteit
(< €32.254 jaar)
5 maanden/5 jaar anciënniteit
(≥ €32.254 jaar)
 - **Contracten van bepaalde duur**
 - Bij de best beschermde in OESO => minder gebruikt dan elders => minder risico op duale arbeidsmarkt

Minimum uurloonkost (in euro) voor 20 jarige - 2010

In België: gemiddeld + 17%, omdat hogere sectorale minima

Beschermingsregelingen

■ Diagnose

- Strikte ontslagbescherming bemoeilijkt overgang naar werk voor hooggeschoolde jongeren, niet voor laaggeschoolde
- Door goede bescherming van **tijdelijke contracten** minder risico op duale arbeidsmarkt: tijdelijke job eerder **springplank**
- Te **hoog minimumloon** => laaggeschoolde jongeren lijden!

Beschermingsregelingen

■ Beleidsimplicaties

□ Hervorming naar “eenheidscontract”:

- verkleint risico op duale arbeidsmarkt (vnl. laaggeschoolden);
- bemoeilijkt overgang naar werk voor laaggeschoolde jongeren
- Tekortk.: van vergoeding naar verzekering + meer activering
=> nood aan meer **flexizekerheid**

□ Lagere loonkosten voor lage lonen

- Herroep beslissing differentiëring minimumloon volgens leeftijd af te schaffen
- Verminder drastisch SZ-bijdragen op lage lonen

Onderwijs

- **Huidig systeem (Vlaanderen)**
 - Leerplicht tot 18 jaar (\leftrightarrow 16 in meeste OESO landen)
 - Vroege differentiëring: 12 jaar (\leftrightarrow 15 jaar = mediaan OESO)
 - Sterke verticale segmentatie = “waterval”
 - Overzitten als remedie: 30% vertraging op 15 (\leftrightarrow 13% OESO)
 - Sterke segmentatie school – werk: maar 3% van 15-29 jarigen combineren de twee (\leftrightarrow 12% EU-15 en 35%! in Nederland)

Onderwijs

■ Prestaties

□ Vlaamse Gemeenschap

- Europese top in PISA, maar neerwaartse trend
- Hoge spreiding en segmentatie volgens sociale achtergrond
- 10% voortijdige schoolverlaters in middelbaar onderwijs

Onderwijs

- **Diagnose** (op basis van internationaal wet. onderz.)
 - Overzitten verslechtert onderwijsprestaties
 - Vroege differentiëring = slecht voor sociaal achtergestelde ln.
 - Werkplekieren maakt school-werk overgang makkelijker

Onderwijs

- **Beleidsimplicaties** volgen rechtstreeks uit diagnose
 - Recente structurele hervorming in **Vlaanderen** stap in juiste richting, maar onzekerheid over effectieve implementatie: te traag!
 - Aanzetten om werkplekieren meer te bevorderen?

Passief en Actief Arbeidsmarktbeleid (P&ALMP)

- **Huidig Werkloosheidsverzekeringstelsel (WV)**
 - Schoolverlaters recht op WU na 1 jaar wachten (ondertussen recht op Leefloon): tussen €400-€1000
 - Sedert 2012, begrensd in de tijd na 3 jaar (samenwonenden) **(nieuw? stopt op 25 jaar + minimale diplomavereiste)**
 - Opvolging zoekgedrag aan lage intensiteit + hoge sancties

Passief en Actief Arbeidsmarktbeleid (P&ALMP)

- **Huidig ALMP**

- **Alle** werkloze jongeren vroeg (<4 maanden) gecontacteerd
- Sinds 2013 stages voor vroegtijdige schoolverlaters na 6 maanden werkloosheid
- Aanwervingssubsidies voor jonge (laaggeschoolde) en langdurige werklozen

Passief en Actief Arbeidsmarktbeleid (P&ALMP)

- **Diagnose en beleidsaanbevelingen**
 - Huidig beleid beperkt toegang tot **uitkeringen** + sanctioneert zwaar => verliest contact met voortijdige schoolverlaters
 - Huidige **begeleiding** door VDAB te weinig gericht

Voorstel

- Lage uitkering voor schoolverlaters **van bij schoolverlaten** +
- Meer gerichte en **zeer** intensieve begeleiding voortijdige schoolverlaters
- Intensieve (schriftelijke) opvolging hooggeschoolden
- Matige, maar toenemende sancties

Passief en Actief Arbeidsmarktbeleid (P&ALMP)

■ Diagnose en beleidsaanbevelingen

- Huidige **aanwervingssubsidies** leiden tot meer verloop en substitutie van oudere werknemers

↔ **Voorstel:** vervang door drastische vermindering op de werkgeversbijdragen op lage lonen,

maar

behoudt aanwervingssubsidies voor langdurige werklozen

Conclusie

- Hoge **structurele** jeugdW, ihb voor **laaggeschoolden**

- **Sleutelfactoren:**
 - Te hoge minimumloonkosten
 - Rigide arbeidsmarkt beperkt (job)mobiliteit
 - Te weinig werkplekieren, te vroege onderwijsdifferentiëring, te veel overzitten
 - Te lage opvolgingsfrequentie zoeken naar werk, te hoge sancties, tekort aan gerichte begeleiding kansarmen

DANK U VOOR UW AANDACHT!